

114. Keskiviikkona 29 päivänä marraskuuta 1995

kello 0.15

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laeiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain sekä kuntien valtionosuuslain 32 §:n muuttamisesta 2995

Hallituksen esitys 123/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 23/1995 vp
Toivomusaloite 291/1995 vp

2) Hallituksen esitys laiksi työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 172/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 24/1995 vp

3) Hallituksen esitys sairauspäiväraha-järjestelmän ja kuntoutuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi 2997

Hallituksen esitys 124/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 25/1995 vp
Lakialoite 22/1995 vp
Toivomusaloite 237/1995 vp

Ensimmäinen käsittely

4) Hallituksen esitys laiksi vuorotteluvapaakokeilusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 136/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1995 vp

Mietintöjen pöydällepano

5) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tehdyn yhteistyösopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3003

Hallituksen esitys 142/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

6) Hallituksen esitys Argentiinan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 144/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

7) Hallituksen esitys Chilen kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 145/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1995 vp

8) Hallituksen esitys Korean tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 3004

Hallituksen esitys 146/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 16/1995 vp

- 9) Hallituksen esitys Thaimaan kunin-
gaskunnan kanssa tehdyn sijoitusten edis-
tämistä ja molemminpuolista suojelua kos-
kevan sopimuksen eräiden määräysten hy-
väksymisestä 3004
- Hallituksen esitys 147/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1995
vp
- 10) Hallituksen esitys Vietnamin kanssa
tehdyn sijoitusten edistämistä ja molem-
minpuolista suojelua koskevan sopimuk-
sen eräiden määräysten hyväksymisestä ..
”
- Hallituksen esitys 148/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1995
vp
- 11) Hallituksen esitys laiksi moottori-
ajoneuvoverosta annetun lain muuttami-
sesta ”
- Hallituksen esitys 151/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 41/1995
vp
- 12) Hallituksen esitys laiksi polttoaine-
maksusta annetun lain muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 152/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 42/1995
vp
- 13) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja
alkoholijuomaverosta annetun lain 9 §:n
muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 156/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1995
vp
- 14) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja
alkoholijuomaverosta annetun lain 8 §:n
muuttamisesta ja laiksi alkoholilain 17 §:n
muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 186/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1995
vp
- 15) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailta
tulevan palkansaajan lähdeverosta ja kan-
sainvälisen kaksinkertaisen verotuksen
poistamisesta sekä eräiden muiden lakien
muuttamisesta 3004
- Hallituksen esitys 76/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 45/1995
vp
- 16) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain
muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 115/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 10/1995 vp
- 17) Hallituksen esitys laiksi terveyden-
huollon järjestämisestä puolustusvoimissa
annetun lain muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 43/1995 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1995 vp
- 18) Hallituksen esitys laeiksi henkilöstö-
rahastolain muuttamisesta 3005
- Hallituksen esitys 173/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1995 vp
- 19) Hallituksen esitys laeiksi palkkatur-
valain 2 ja 5 §:n sekä merimiesten palkka-
turvalain 2 ja 5 §:n muuttamisesta ”
- Hallituksen esitys 174/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 6/1995 vp
- 20) Hallituksen esitys maastoliikenne-
laiksi ”
- Hallituksen esitys 163/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1995 vp
- Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies
S-L. Anttila.
- Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi
edustajat Aaltonen, Aho, Andersson C., Bia-
det, Enestam, Filatov, Halonen, Hurskainen,
Häkämies, Jansson, Kallio, Kalliomäki, Karhu-
nen, Karpio, Kekkonen, Kiljunen, Koskinen M.,

Kuosmanen, Laakso, Leppänen P., Linnainmaa, Lipponen, Markkula-Kivisilta, Norrback, Rask, Rauramo, Roos, Räsänen, Saapunki, Taina, Tarkka, Viinanen, Virtanen, Vistbacka ja Vähänäkki.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Halonen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Biaudet, Enestam, Norrback, Räsänen ja Taina.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laeiksi maatalousyrittäjän lomituspalveluista annetun lain sekä kuntien valtionosuuslain 32 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely, ainoa käsittely
Hallituksen esitys 123/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 23/1995 vp
Toivomusaloite 291/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Ensin sallitaan keskustelu asiasta kokonaisuudessaan. Sen jälkeen päätetään kolmannessa käsittelyssä lakiehdotuksista, jotka voidaan nyt hyväksyä tai hylätä, ja lopuksi ainoassa käsittelyssä toivomusaloitteesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään.

2) Hallituksen esitys laiksi työmarkkinatuesta annetun lain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys 172/1995 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö 24/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. Kuoppa: Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työmarkkinatuen leikkaamisesta jakaa taas omalta osaltaan kansaa kahtia. Tällä kertaa jaetaan työttömiä a- ja b-luokan työttömiin eli ansiosidonnaisen työttömyysturvan osalta työttömät saavat edelleenkin aikaisemman ja voimassa olevan lain mukaista työttömyysturvaa eikä heidän lapsikorotuksiaan leikata. Sen sijaan työmarkkinatuella olevia työttömiä tullaan kohtelemaan huonommin kuin ansiosidonnaisella työttömyysturvalla olevia ja erityisesti tässä suurin ongelma on se, että ... (Hälinää)

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Pyydän edustajia rauhoittumaan ja käymään yksityiset keskustelut tämän salin ulkopuolella. Ed. Kuopalla on nyt puheenvuoro.

Puhuja: ... tuki leikataan työmarkkinatuella olevilta työntekijöiltä, jotka ovat joko nuoria, jotka eivät ole olleet työelämässä vielä eivätkä pääse ansiosidonnaisen työttömyysturvan piiriin, tai ovat sellaisia työntekijöitä, jotka ovat pudonneet 500 päivän rajan jälkeen työmarkkinatuelle.

Hallituksen esityksen perusteluissa on todettu, että näitä henkilöitä on keskimäärin noin 130 000, mutta nyt tilanne on aivan olennaisesti muuttunut. Työmarkkinatuen saajien määrä on lokakuun tilaston mukaan kasvanut 176 800:aan ja lisäystä edellisestä kuukaudesta on peräti 21 900 työmarkkinatuella joutunutta työtöntä. Tämä merkitsee tietenkin sitä, että myös ne luvut, jotka hallituksen esityksen perusteluissa kerrotaan esimerkiksi lapsikorotuksen saajista, eivät pidä enää paikkaansa, vaan päinvastoin lapsikorotuksen saajia on huomattavasti enemmän.

Täällä on leikattu tänä iltana eduskunnan päätöksillä jo lukuisia sosiaaliturvatuksia, mutta työmarkkinatuella olevien lapsikorotuksen leikkaaminen on yksi rajuimpia, sillä leikkauksen määrähän on 60 prosenttia lapsikorotuksesta, ja lapsikorotusta jää yhdestä lapsesta jäljelle enää 9,60 markkaa päivässä viitenä päivänä viikossa, eli tämä summa on todella naurettava, millä pyritään korvaamaan työttömän perheen lapsen toimeentulo. Tässä todella, kun täällä on puhuttu myös köyhyysloukusta, työmarkkinatuella olevat ihmiset ovat köyhyysloukussa. Tässä salissa ei varmasti, jos väitetään jotain muuta, tunneta tätä asiaa, sillä he ovat heikoim-

man sosiaaliturvan varassa olevia ihmisiä tällä hetkellä.

Lapsikorotuksen leikkauksesta on arvioitu koituvan valtiolle säästöä. Näillä pienemmillä luvuilla, mitä hallituksen esityksen perusteluissa on, on laskettu, että noin 60 miljoonaa markkaa siirtyy suoraan toimeentulotukiluukulta saatavaksi, ja jo tämä osoittaa sen, kuinka pienituloisia ihmisiä työmarkkinatuen leikkaus koskee tältä osin. Samoin odotusajan pidentäminen kolmesta kuukaudesta viiteen on mielestäni täysin kohtuuton, ja tällä pidennyksellä hallitus arvelee saavansa säästöä 50 miljoonaa markkaa. Tästä arvioidaan tulevan toimeentukimenojen kasvu 50 miljoonaa markkaa, eli myös tämä siirtyy kuntien kannettavaksi. Näistä kahdesta yhdessä tulee 110 miljoonan markan toimeentulotukimenojen kasvu, ja näin ollen tässä leikataan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloa.

Tämän hallituksen esityksen perusteluissahan ja hallituksen esityksessä on, että alle 20-vuotiaita nuorilta, joilla ei ole ammatillista koulutusta tai jotka eivät suostu ammatilliseen koulutukseen, työvoimaviranomaisten taholta esitettyyn koulutukseen tai muihin työvoimaviranomaisten esittämiin toimenpiteisiin, poistetaan työmarkkinatuki kokonaan. Tältä osin tilanne on hyvin ristiriitainen, koska esimerkiksi koulutuspaikkoja tammikuun alussa ei pystytä varmasti kaikille tarjoamaan, sillä näitä nuoriahan on 9 000.

Tällä esityksellä yritetään pakkokouluttaa nuoria, ja minun mielestäni ammattikoulutus sinänsä on hyvä, mutta se olisi toki voitu järjestää paljon enemmän vapaaehtoisuuden pohjalla, kuin mitä nyt pyritään tällä pakkokoulutuksella aikaansaamaan. Yleensä pakottaminen koulutukseen, jopa peruskoulun käyminen pakolla, on monien kohdalla ylivoimaista, puhumattakaan siitä, että nyt tässä ammatillista koulutusta yritetään pakkokeinoin viedä eteenpäin. Tässä myöskin perustuslain suoja tulee puutteelliseksi ensinnäkin pitkän odotusajan suhteen ja sitten sen, että vaikka henkilö katsoo, ettei hän sovellu koulutukseen, työvoimaviranomaiset voivat olla eri mieltä, jolloin hän menettää työmarkkinatuen.

Arvoisa puhemies! Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että hallituksen lakiehdotus hylättäisiin.

Ed. M a n n i n e n : Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys työmarkkinatuesta on jälleen yksi esimerkki siitä, että hallitusneuvotteluissa on sovittu asioista, joita sitten käytännössä perustus-

lakivaliokunnan huomautusten johdosta joudutaan korjailemaan. Tämänkin osalta hallituksella oli tarkoituksena asettaa 17—19-vuotiaat todella ongelmalliseen asemaan verrattuna muuhun väestöön. Perustuslakivaliokunnan lausunnon jälkeen hallitus on sitten täyttääkseen perustuslakivaliokunnan enemmistön asettamat edellytykset asettanut vaikeimpaan asemaan vain 17-vuotiaat eli alle täysi-ikäisyysrajan olevat nuoret. Heillä on mahdollisuus saada työmarkkinatukea ainoastaan silloin, kun he ovat asianmukaisessa koulutuksessa.

Sen sijaan 18- ja 19-vuotiaiden osalta on edelleen jäänyt monia ongelmia, vaikkakin on helpotettu jossain määrin alkuperäistä esitystä. Tällaisia esimerkkejä ovat ensinnäkin sellaiset tapaukset, että nuori on suorittanut esimerkiksi ylioppilastutkinnon ja hänellä on vakaa tarkoitus mennä korkeakouluun, mutta saadakseen työmarkkinatuen joutuisi hän lakiesityksen mukaan otta-
maan vastaan ammatillisen tai siihen rinnastettavan koulutuspaikan. Tällä tavalla tapahtuisi epätarkoituksenmukaista koulutusta, mitä voisi pitää myöskin, voi sanoa, varojen tuhlausena, koska välittömästi korkeakoulupaikan saatuaan asianomainen keskeyttäisi muut opinnot.

Edelleen lakiesityksessä on myöskin kohtia, joita voidaan perustellusti pitää hallitusmuodon vastaisina, kuten perustuslakivaliokunnan eräiden jäsenten eriyvässä mielipiteessäkin todetaan.

Odotusajan jatkaminen 3 kuukaudesta 5 kuukauteen johtaa toimeentulotukimenojen kasvuun, niin kuin ed. Kuoppa totesi, ja näin ollen voidaan todeta, että se on hallitusmuodon 15 a §:n 1 momentin vastaista. Lapsikorotuksen osalta voidaan taas todeta, että kun työmarkkinatuki ja peruspäiväraha ovat saman suuruisia, lapsikorotus on työmarkkinatuen osalta kuitenkin vain pieni osa peruspäivärahan mukaisesta lapsikorotuksesta. Näin ollen voi kysyä, eikö tällainen eri asemaan asettaminen ole hallitusmuodon 5 §:n 1 ja 2 momenttien yhdenvertaisuusperiaatteen vastainen.

Todellisuudessa voi todeta, että kaikki ne aktiivistoimenpiteet, jotka lakiin liittyvät, olisi voitu toteuttaa voimassa olevankin lain perusteella. Kun hallitus halusi kuitenkin, niin kuin toisessa käsittelyssä totesin, saada eduskunnalta tukipetusta nuorten kouluttamisessa, keskusta oli valmis eräin parannustoimenpitein hyväksymään lakiesityksen. Kun kuitenkin emme saaneet läpi esityksiämme, kannatan ed. Kuopan ehdotusta lakiehdotuksen hylkäämiseksi.

Samalla tässä yhteydessä ehdotan, että asia

pantaisiin pöydälle tänään kello 14 pidettävään täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies:
Asian käsittely keskeytetään.

Poisto päiväjärjestyksestä

Ensimmäinen varapuhemies:
Päiväjärjestyksestä poistetaan 3) asia.

4) Hallituksen esitys laiksi vuorotteluvapaakokielusta sekä laeiksi eräiden tähän liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 136/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 4/1995 vp

Ensimmäinen varapuhemies:
Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 4.

Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia ensimmäisen käsittelyn päätyttyä lähetettäisiin suureen valiokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Lindroos: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi vuorotteluvapaasta, kauan odotetusta työnvuorottelusta ja vielä kauemmin odotetusta ns. sapattivapaasta. Siis rakkaalla lapsella on monta nimeä.

Laki on todella ensimmäinen, jolla nyt yritetään varsin konkreettisella tavalla jakaa vielä jäljellä olevaa työtä. Valiokunta pitikin tätä avausta erittäin tärkeänä ja toivoo yksimielisesti ja vahvasti kokeilun kaikilta kohdin onnistuvan.

Vuorotteluvapaan ideahan on hyvin yksinkertainen. Työnantaja ja työntekijä sopivat, että työntekijällä on mahdollisuus lähteä määräajaksi vapaalle joko opiskelemaan, hoitamaan lasta, harrastamaan tai vaikkapa terveyttään hoitamaan. Edellytyksenä kuitenkin on, että työnantaja palkkaa sovittuun vapaan ajaksi työttömän työnhakijan. Samoihin tehtäviin tätä työtöntä ei kuitenkaan välttämättä työnantajan tarvitse palkata.

Nuorille työelämäänsä haluaville työnvuorottelutarjoaa parhaimmillaan uuden tavan tulla työelämään mukaan. Ongelmanahan on juuri usein

saada sitä ensimmäistä työpaikkaa eli mahdollisuutta näyttää, mitä kukin osaa tai taitaa.

Kaikkiaan vuorotteluvapaalle voi lähteä 359 päivän ajaksi. Vähimmillään vuorotteluvapaa voi kestää 90 päivää. Vapaan päätyttyä työntekijä palaa samoihin tai saman kaltaisiin tehtäviin, joista hän vuorotteluvapaalle lähti. Vuosilomaa sinänsä vuorotteluvapaan ajalta ei kartu, mutta pääsääntöisesti se on eläkettä kartuttavaa aikaa.

Hallituksen esityksessä vapaalle jäävä saa vuorottelukorvausta 60 prosenttia siitä päivärahasta, johon hänellä työttömänä olisi ollut oikeus. Maksimissaan korvaus voi olla 4 500 markkaa kuukaudessa, ja jos vapaan käyttää opiskelemaan, mistä on myös selvät ohjeet ja edellytykset, voi lisäksi saada 1 000 markan osittaisen ammatikoulutusrahan, josta ei peritä veroa.

Hallituksen esityksessä laille on esitetty hyvät perusteet. Valiokunnassa kuultiin noin 20:tä asiantuntijaa, jotka edustivat viranomaisten ja työmarkkinaosapuolten lisäksi nuoria, yrittäjiä ja yliopistotutkimusta. Kaikki he yksimielisesti pitivät lakia sinänsä tarpeellisena. Tosin osa katsoi sen tavoitteiden toteutuvan vain ja parhaiten, jos sanottu korvausprosentti nostettaisiin 60:stä 70:een. Korvausprosentin korottamisesta käytiin valiokunnassa tiukka, asiallinen ja varsin rakentava keskustelu ja ymmärtämystä sekä 60:n että 70 prosentin korvaustasolle oli olemassa. Valiokunnan perusteellisen keskustelun jälkeen korvausprosentin suuruudesta äänestettiin ja valiokunnan enemmistön kanta pysyi hallituksen esityksen mukaisena eli korvausprosentti jäi 60:een.

Vaikka prosentista äänestettiin, kuten toisaalta pitääkin, annan valiokunnan työlle erityisen suuren arvon, koska se yksimielisesti ja rakentavasti totesi, että työnvuorottelulla juuri pyritään toisaalta parantamaan työttömyyttä, alentamaan sen tasoa, ja toisaalta saamaan työttömille määräaikaista työpaikkaa, mikä edistää heidän ammattitaitonsa säilymistä ja kehittymistä. Erityisesti nuorille annetaan mahdollisuus saada puuttuvaa työkokemusta ja sinänsä jopa tuntuu työlämää, mikä on mielestäni hyvinkin tärkeä seikka.

Valiokunta ehdottaa mietinnössään muutamia tarkennuksia ja täydennyksiä hallituksen esitykseen. Mielestäni tärkein, aivan kuten valiokunnan yksituumaisuus osoittaa, on voimaantulosäännöksen muutos niin, että laki on täysipainoisesti toimiva koko kokeiluajan eli vuodet 1996—1997. Vuorotteluvapaata koskeva sopimus voidaan tehdä lain voimassa ollessa ja vuo-

rotteluvapaata voidaan pitää aina joulukuun viimeiseen päivään 1998 asti.

Kun valiokunta muutti hallituksen esitystä, haluan tässä vaiheessa kertoa, että voimaantulosäännös, uusi 17 §, oli yksi näistä muutoksista. Valiokunnan mietinnössä oleva voimaantulosäännöksen sanamuoto on kieltämättä jonkin verran epätarkka ja saattaa aiheuttaa osaltaan jopa tulkintavaikeuksia.

Toisaalta jälleen kerran näyttää siltä, että hallitus seuraa erittäin määrätietoisesti tilannetta, ja jos eduskunnassa näyttää olevan asiallista tarvetta muuttaa hallituksen esitystä, siihen myös hallitus omalta kohdaltaan puuttuu. Tämän vuoksi on valiokunta kuitenkin yksimielisesti sitä mieltä, että eduskunnan onkin muutettava valiokunnan mietintöä voimaantulosäännöksen kohdalla eli 17 §:n 1 momentin tulisi kuulua näin epävirallisesti ehdotettuna valiokunnan yksimielisesti sanomana seuraavasti:

”Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 19 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 1997. Lakia sovelletaan vuorotteluvapaisiin, joita koskeva vuorottelusopimus tehdään lain voimassa ollessa ja vuorotteluvapaa pidetään 31 päivään joulukuuta 1998 mennessä. Oikeus osittaiseen ammattikoulutusrahaan siten kuin koulutus- ja erorahaston säännöissä ja valtion virkamiesten eroraha-asetuksessa tarkemmin määrätään voi jatkua enintään 31 päivään heinäkuuta 1998 saakka.”

Arvoisa puhemies! Viimeisimmässä Työelämä-lehdessä hallitussihteeri Ulla Liukkunen arvioi lakia muun muassa seuraavasti: ”Palaute antaa kuitenkin olettaa, että vuorotteluvapaan käyttö voi ylittää ennusteet, jotka ovat liikkuneet 5 000—10 000 henkilön välillä. Tanskassa tällaisesta vapaasta on saatu hyviä kokemuksia. Siellä on kokeiltu hoito-, opiskelu- ja sapattivapaata. Yhteensä parikymmenen tuhannen ihmisen uskottiin jäävän näille vapaille, mutta joukko olikin moninkertainen. Myös Belgiassa on meneillään sapattivapaakokeilu, josta on saatu hyviä kokemuksia. Meilläkin vuorotteluvapaalle näyttää olevan nyt tilausta. Ihmiset ovat uupuneita työssään ja kaipaavat taukoa. Monet aikovat myös opiskella vapaansa aikana. Kaikkein halukkaimpia sapattivapaalle näyttävät olevan keski-ikäiset ihmiset.”

Arvoisa puhemies! Työasiainvaliokunta haluaa, että myös suomalaisesta määräajaksi sovitusta vuorotteluvapaalaista voidaan kokeiluajan jälkeen sanoa yhtä myönteisiä asioita kuin Tanskasta ja Belgiasta on korviimme kantautunut.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Paatunut sydämeni vuotaa verta, kun joudun olemaan suuresti kunnioittamani ed. Lindroosin kanssa eräistä asioista eri mieltä, niin kuin tämän asian osalta aikaisemminkin.

Ensinnäkin, tässä on hyvä puoli se, siltä osalta kuin tämä toteutuu, että nuoret ihmiset saavat työtä, pääsevät työn laitaan kiinni vaikka hetkeksikin, pääsevät myöskin ammatissaan kohentamaan jo ehkä vähän kadonnutta ammattitaitoa jne.

Toiseksi, ed. Lindroos, tämä ei ole missään muodossa työn jakamista. Se on puhtaasti vuorottelua, työnvuorottelua.

Tätä tulevat käyttämään hyväksi etupäässä valtion ja kuntien palveluksessa olevat henkilöt, hyvin vähäisesti yksityisen palveluksessa olevat.

Neljänneksi, tätä käyttävät lähinnä sellaiset eliittihenkilöt, joilla on varaa jättäytyä pois työelämästä alennetulle työttömyyskorvaukselle, niin kuin voidaan sanoa. Tavallinen ihminen, joka kamppailee velkojensa kanssa tai jolla on tulevaisuudensuunnitelmia asunnon ja muiden suhteen, ei tähän lähde. Tämä on eliitille levon tarjoamista raskaan työn lomassa. Näin asian arvelen olevan.

Ed. L i n d r o o s (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Annan määrättyyn rajaan asti täyden kunnian ed. Aittoniemelle, mutta tällaisilla jokaisen tieteen maistereilla, kuten ed. Aittoniemellä, on aina varma mielipide kaikkeen ja yleensä se on tuomitseva mielipide.

Minä olen ehdottomasti sitä mieltä, että tässä, käytetään nyt sanaa vuorottelu taikka työn jakaminen, ollaan kuitenkin oikealla tiellä. Ed. Aittoniemenkin kannattaisi käydä katsomassa niitä valtion virkamiehiä mutta myöskin yksityisellä sektorilla. Kyllä siellä ovat ihmiset antaneet työpanoksensa riittävän voimakkaana viime vuosien saneerausten ja rationalisointien aikana.

Minä olen, ed. Aittoniemi, sitä mieltä, että vaikka te esiinnytte täällä suurena köyhän kansan puolustajana, niin teidän tuttavuussuhteenne köyhään kansaan ovat viime aikoina hyvin loitontuneet. Te ette edes tiedä, mistä te puhutte tänä iltana täällä. (Ed. Aittoniemi: Mutta näin tulee käymään, kuten sanoin!) — No, ne ovat niitä ennustajaeukon hommia, nämä veikkaukset.

Ed. G u s t a f s s o n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä yösydänhetki ei

tee oikeutta tämän tärkeän koulutus- ja sapattivapaalain ensimmäiselle käsittelylle, ja vielä vähemmän sille tekevät oikeutta ed. Aittoniemen, sanoisin ihan suoraan, jossain määrin halpamaiset näkemykset tämän lain tiimoilta. Me kaikki tiedämme sen, että tämä korvaus, jos se jää 60 prosenttiin, merkitsee sitä, että monilla pieni- ja osin keskituloisillakin on epäilemättä ongelmia tämän lain hyödyntämisessä.

Mutta kun en tiedä, onko ed. Aittoniemi ollut paikalla, kun olen sen sanonut, niin sanon sen nyt: Kymmeniä kertoja Tampereella Hämeenkadulla on niskaani käyty siitä, mitä sinä, ed. Gustafsson, tai sinä, ed. Aittoniemi, tai ed. Lindroos olet tehnyt työttömyyden vähentämiseksi, että saisimme nuorille vuodeksi, puoleksi vuodeksi, oikeaa, todellista työtä ja kokemusta. Ed. Aittoniemi, tämän lain myötä, jos tuon tyyppiset vähättelevät, naljailevat, paskapuheenvuorot, ed. Aittoniemi, jäävät vähemmälle ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Ed. Gustafsson, pyydän käyttämään asiallista kieltä toisesta edustajasta!

P u h u j a: Tämä huomautus oli paikallaan. — Tämän lain myötä tuhannet nuoret saavat oikeaa, todellista työtä. Me voimme silloin olla iloisia ja onnellisia siitä, että olemme edes yhden konkreettisen lain tehneet, jolla me saamme työtä jaettua, työtä kierrätettyä. Se on selvää, että me joudumme seuraamaan ...

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut, ed. Gustafsson!

P u h u j a: ... tämän korvausprosentin kohdalla, onko tarvetta tehdä siinä tarkistuksia.

Ed. **V i l j a m a** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tekisi mieleni kysyä ed. Aittoniemeltä, ovatko Posti-Telen työntekijät sitä eliittityöntekijäjoukkoa. Minusta he ovat hyvin tavanomaisia työntekijöitä. Syyskuussa tänä vuonna tehdyn kyselyn mukaan 19 prosenttia Posti-Telen työntekijöistä suhtautui myönteisesti vuorotteluvapaakokeiluun ja 9 prosenttia aikoi todella käyttää tätä kokeilua; se nähdään, ja toivottavasti näin tapahtuu.

Monet ennusteet puhuvat sen puolesta, että halukkuutta tätä on käyttää huolimatta pääteytystä korvaustasosta. Jos korvaustaso olisi ollut korkeampi, halukkuus varmasti olisi ollut suu-

rempi. Tämä on erittäin merkittävä työyhteisöjen uudistamiskäytäntöäkin ajatellen, mutta myös työttömän näkökulmasta.

Olen samaa mieltä kuin ed. Gustafsson ja ed. Lindroos edellä, että turha tätä lakia on mollata ja huonoksi todeta etukäteen. Kyllä meillä kaikilla on tavoitteena, että tämä toimisi mahdollisimman hyvin.

Puhetta ryhtyy johtamaan toinen varapuhemies Louekoski.

Ed. **V o k k o l a i n e n**: Arvoisa puhemies! Väki vähenee ja tunnelma tiivistyy. Tunnit varmaan tässä vaiheessa vuorokautta tuovat sen mukanaan.

Työn jakamisen näkökulmasta vuorotteluvapaalaki kaksivuotisena kokeilulakinakin on ensimmäinen merkittävä hallituksen avaus työelämän lainsäädännön muutoksissa. Vasemmistoliitto ajoi työn jakamista jo 90-luvun alkupuolella mielestäni erittäin aktiivisesti. Tuolloin puhimme sapattivapaasta, mutta idea oli tämän lakiesityksen kanssa myös saman suuntainen. Vaadimme, että palkansaajalle on tarjottava hengähdystauko opiskelua, kuntoutumista ja jopa harrastuksia varten, mikäli tilalle palkataan nimenomaan työtön. Työttömät saavat välttämätöntä kokemusta ja pitävät ammattitaitoaan yllä, kun taas työlliset saavat aikaa parantaa ammattitaitoaan lisäkoulutuksella.

Vuorotteluvapaalaki ei ratkaise työttömien työllistämistä kovinkaan merkittävästi määrällisesti nykyisessä työttömyystilanteessa. Sen sijaan lakiesitys on periaatteelliselta kannalta merkittävä, koska se mahdollistaa työn jakamisen ja lisää ihmisten vapaaehtoista koulutusta. Muun muassa näistä seikoista johtuen kokeilulakia on kannatettava.

Tässä yhteydessä haluan korostaa myös valio-kunnan keskusteluissa ja asiantuntijakuulemisissa esiin nousseita seikkoja.

Eniten näkemyseroja aiheutti arvio siitä, kuinka paljon ihmiset käyttävät vuorotteluvapaalakeä hyväkseen kahden vuoden kokeilulakina. Arviot liikkuivat muutamasta tuhannesta, yllätys yllätys, jopa yli 50 000:een.

Korvauksen taso on toinen merkittävä kysymys. Kiiivaimmin 60 prosentin tasoa puolustivat Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto ja työministeriön virkamiehet, ennen kaikkea nämä erikoisvirkamiehet. Esityksen mukaan

vuorottelukorvauksena maksetaan 60 prosenttia siitä työttömyyspäivärahasta, johon vuorotteluvapaalle lähtevä on oikeutettu, enintään kuitenkin 4 500 markkaa kuukaudessa. Pitkän keskustelun ja vakaan pohdinnan jälkeen enemmistö päätyi kannattamaan 60 prosentin tasoa, joka on mielestäni vain välttävä. Korvauksen taso vähentää pieni- ja keskipalkkaisten halukkuutta ja on siten tältä osin epätasa-arvoinen. Tämä ei ole ainoastaan henkilökohtainen arvio, sillä saman suuntaisia viestejä olen saanut eri alojen työntekijöiltä, kun olen kenttää kiertänyt. En ole vakuuttunut niistä asiantuntijalausunnoista, joiden mukaan 60 prosentin korvaustasolla laki olisi muka kustannusten osalta neutraalimpi kuin 70 prosentin tasolla. Itse olisin kallistunut 70 prosentin kannalle.

Pidän valitettavana, että tämä laki vaikuttaa erittäin vähän yksityissektorilla, mikä on myös täällä keskustelussa tullut esille. Tämä myös nousi erittäin selkeästi esiin asiantuntijakuulemisessa.

Positiivisena pidän sitä, että koulutukseen halutaan yhä satsata ja siitä palkitaan 1 000 markan kuukausipalkalla nettona. Kuitenkin on mahdollista, että vain viidesosa vuorotteluvapaalle lähtevistä käyttää kyseistä korvausta, koska Ero- ja koulutusrahaston säännöt ovat liian ahtaat. Korvausta saa vain ammatilliseen koulutukseen. Jatkossa olisi mielestäni kiinnitettävä huomiota koulutuksen laajuuteen. Esimerkiksi kielten hallitsemisella ja niiden opinnoilla on kasvava merkitys työelämästä menestymisessä.

Haluan tässä yhteydessä myös korostaa tiedotuksen merkitystä, sillä se on ainut tae, että kokeilu voi onnistua. Tiedotuksesta ovat vastuussa kolmikantaneuvottelijat taustajoukkoineen. Tulen seuraamaan erittäin suurella mielenkiinnolla, millaisen tiedotuskampanjan lakiesityksen muutosta kovimmin vastustaneet eli työnantajaliitot ja työministeriö järjestävät.

Uskon, että 60 prosentin korvaustason hyväksymisellä on muutenkin merkitystä, ei vain tämän lain kohdalla, joka on valmisteltu ja hyväksytty kolmikantaneuvotteluissa. Työllisyyden, työn jakamisen ja muun työelämän kehittämisen kannalta tärkeimmät neuvottelut ja esitykset ovat vielä edessäpäin. Nyt on tärkeää, että kyseisiä neuvotteluita käydään hyvässä yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Siksi vuorotteluvapaalailla ei pidä sitä rikkoa ja ajautua samantyyppiseen väli-riktoon, johon pyrki ja ajautuikin Ahon hallitus.

Ed. K a r j u l a : Arvoisa puhemies! Olemme päässeet tässä yön pikkutunteina asiaan. Mutta se, mikä on eduskunnan ja meidän päätöksentekijöiden suhtautuminen maan vakavimpaan ongelmaan, työllisyyteen, kuvastuu myös tässä lakiesityksen keskusteluaikojen kohdassa ja siinä, mikä on tämän asian kiinnostusarvo meille kansanedustajille. Minä olen erittäin harmistunut ja ihmettelen todella sitä tapaa, millä näihin asioihin, joihin meidän todella pitäisi paneutua, paneudutaan, millä tavalla ratkaistaan Suomen työllisyys, eräs maailman vaikeimmista. Euroopan unionin jäsenmaista ainoastaan Espanja on meitä edellä.

Missään nimessä emme voi hyväksyä perusteluksi korkealle työttömyydelle sitä, että työttömyys on vaikea ongelma myös Euroopan unionin sisällä. Euroopan unionissa on jäsenmaita, joiden työttömyys on hieman yli 3 prosenttia, pääosa jäsenmaista on alle 10 prosentin työttömyydessä. Sen vuoksi tämä kysymys vaatii todella paneutumista, rohkeita, ennakkoluulottomia ratkaisuja. Olen kokemassa, että työnvuorotteluvapaan kokeilulaki on yksi tämän suuntainen avaus.

Kuitenkin haluan korostaa sitä, että meidän työttömyyden ongelmaamme ei ratkaista työtä jakamalla eikä edes vuorottelemalla, vaan ydin on se, millä tavalla kansakunta saadaan sitoutumaan uuden työn luomiseen. Minä olen siinä mielessä aika vanhakantainen, että ajattelen näin, että huomisen työ luodaan tekemällä tänään työtä lujasti. Minusta tämä perusajattelu on jollakin tavalla kadotettu luonnonvaroiltaan yhdessä maailman rikkaimpia maita suhteutettuna asukaslukuun, mikä mielestäni luo Suomelle erinomaisen lähtökohdan, jos me asenteellisesti ja arvopohjaisesti olemme valmiit tietyllä tavalla tarkistamaan kantojamme. Mielestäni pienen kansakunnan menestyminen kansainvälisessä avoimessa kilpailussa edellyttää sitä, että meidän on oltava osaavin, aloitteellisin, luovin, ehein, ahkerin, parhaiten markkinat tunteva, henkisesti vahvin ja joustavin kansakunta. Muuten me emme voi ratkaista niitä ongelmia, jotka liittyvät myös työllisyyteen.

Tämän vuoksi hämmästelen myös lainvalmistelua. Kuten valiokunnan puheenjohtaja totesi, meillä oli yli kaksikymmentä asiantuntijaa kuultavana. Arvostan heidän lausuntojaan, mutta jollakin tavalla hämmästyneenä totean, että jo 16 päivänä lokakuuta julkistetussa hallituksen työllisyysohjelmassa ne strategiset rajaukset, jotka liittyvät lakiesitykseen, olivat lukkoon lyödyt eli

se asiantuntijakuuleminen ja se sitoutunut, painunut työ, jota valiokunta teki, oli ikään kuin pellehyppelyä, jolla ei mitään todellista merkitystä lain sisällön rakentamiselle ollut. Olen pannut merkkeille eduskunnan työskentelytavoissa, että 200 ihmistä käyttää aikaansa täysin turhaan. Hieman leikkimielisesti sanoisin, että eduskuntatyö voidaan hoitaa ihan etätöinä, jos olemme rehellisiä itsellemme.

Sen vuoksi minä toivon, että tämä laki olisi kirvoittamassa sellaista uudelleenarviointia, jolla todella käydään rohkeasti kiinni niihin kansallisiin ongelmiin, joihin meillä pitää vastaukset löytää. Tällä mentaliteetilla on mahdotonta käsitellä olevia ongelmia ratkaista.

Minusta se, että me pakennemme todella kolmikkannan taakse, on harmillista ennen kaikkea siinä mielessä, että kolmikanta ei edusta suomalaisia demokraattista päätöksentekoa. Minä arvostan kolmikantaa tiettyjen työelämään liittyvien asioiden ratkaisemisessa ja käsittelemisessä, mutta valitettavasti pääosa niistä työelämään liittyvistä asioista, joilla avataan suomalainen työelämä, luodaan ne ratkaisut, jotka todella rikastuttavat meitä uudella työllä, edellyttää Suomen eduskunnan demokraattista päätöksentekoa.

Itse lakiesitykseen muutama keskeinen näkökulma.

Minusta olennaista on se, että tämä on kustannusneutraali. Mitä kuulumme asiantuntijoita, tulin vakuuttuneeksi siitä, että vaikka korvaustaso nostetaan 70 prosenttiin, kustannusneutraalius tulee säilymään, tai ainakaan käytettävät asiantuntijat eivät voineet sitä muuksikaan todistaa. Jos me tällä tasolla etenisimme, todella mahdollistuisi myös pieni- ja keskipalkkaisten muukaantulo. Tätä kautta me saisimme työelämään sitä kiertoa, jolla eliminoimme sen, että meille todella tulee pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien armeija, joka todella täysin vieraantuu työelämästä.

Minä näenkin tämän kokeilulain ehkä merkittävimmän arvon siinä, että tällä tavalla avataan tilaisuus nuorille tulla mukaan työelämään, harjaantua työelämässä, kehittää itseään työelämässä. Toisena arvona näen sen, että tätä kautta jo työelämässä olleet ihmiset ehkä voivat astua uusiin haasteisiin ja jopa niin, että tätä kautta ehkä avautuu lähtökohtia itsensä työllistämiseksi, sille uusien valmiuksien hankkimiselle, jota todella uudet tehtävät ja itsensä työllistäminen, mahdollinen pienyritystoimintakin, edellyttävät. Minusta tämän tyyppiseen toimin-

taan myös tämä kokeilulaki soveltuu erinomaisesti.

Mielestäni on harmillista myös se, että vallitsee tällainen jossain määrin henkinen epärehellisyys lakiesityksen suhteen. Se tulee ulos lähinnä siinä, että koulutuskorvaus, joka sisältyy kokonaisuuteen, koskettaa arvioiden mukaan 20—25:tä prosenttia vuorotteluvapaakokeiluun lähtevistä. Kuitenkin hyvin pitkälle asiaa on käsitelty sillä tavalla, että kaikki vuorottelukokeiluun lähtevät tulisivat myös osallisiksi verovapaasta koulutuskorvauksesta. Minusta tämä luo erityisen tarpeen sille, että meidän olisi syytä nostaa korvausprosentti mieluummin 70:een.

Kaiken kaikkiaan toivoisin, että kuitenkin tämän suuntaiset avaukset jatkuisivat ja ennen kaikkea niin, että työasiainvaliokunnan lisäksi myös eduskunnan muilla kansanedustajilla olisi aikaa ja mielenkiintoa pohtia todella kysymyksiä, millä me saamme avattua suomalaisen työelämän ja ennen kaikkea sillä tavalla, että luomme myös uutta työtä ja näin vastaamme siihen kansainväliseen kilpailuun, joka muodostaa meille tulevana vuosina erityisen suuren haasteen. Omakohtaisesti pelkään jopa sitä, että tämän tasoisilla ratkaisuilla, joilla nyt hallitus etenee työllisyyskysymyksissä, vuoden sisällä me olemme tätä päivää korkeammalla työttömyyden tasolla. En sano tätä pelkästään oppositiopuolueen kansanedustajana, vaan sanon kansalaisena. Sen vuoksi minä toivoisin, että työllisyyskysymys tässä ajassa ja tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa nähtäisiin huomattavasti vakavammin, kuin se on tähän asti nähty.

Ed. K o m i : Arvoisa puhemies! Kun valiokunnan puheenjohtaja käytti hyvin rakentavahenkisen puheenvuoron, yritän tuoda kantani esille samassa hengessä, vaikka ne hieman poikkeavatkin valiokunnan enemmistön näkemyksistä.

Työn jakaminen, kierrätys ja vuorottelu, on noussut vahvasti esille yhtenä keinona työttömyyden katkaisemiseksi, ja se on hyväksyttävä keino työttömyyden ollessa näin korkealla tasolla. Käsitellyssä olevasta vuorotteluvapaakokeilusta odotetaan ehkä merkittäväkin keinoa työttömyyden katkaisemiseen, vaikka on todettava, että eihän se uusien työpaikkoja suoranaisesti tule lisäämään, mutta antaa se mahdollisuuden kierrättää työtä ja sitä kautta muutamille työttömille mahdollisuuden osallistua määräaikaaisesti työelämään. Vuorotteluvapaa tämän kokeilulain mukaan perustuisi vapaaehtoiseen sopimuk-

seen työnantajan ja työntekijän välillä. Siksi hallukkuuden siihen on oltava molemminpuolinen, ennen kuin se voi toteutua.

Koska mallina vuorotteluvapaaseen on käytetty hyvin paljon ns. Tanskan-mallia, haluan muutamalla sanalla kertoa, miten Tanskassa tätä hommaa lähdettiin hoitamaan. Liikkeelle lähdettiin opintovapaan ja vanhempainloman kautta vuonna 1992. Vuonna 94 sitä laajennettiin koskemaan myös sapattivapaata. Opintovapaan korvaus on Tanskassa edelleenkin 80 prosenttia työttömyyspäivärahan tasosta. Samalla 80 prosentin tasolla lähdettiin liikkeelle myös vanhempainloman ja sapattivapaan osalta. Vuoden 95 alusta korvaustaso Tanskassa on alennettu 70 prosenttiin lukuun ottamatta opintovapaata. Tämän lisäksi sapattivapaan korvaus on päätetty laskea 1 päivänä huhtikuuta 1997 60 prosentin tasolle. Näillä korvaustasoilla tätä käytti Tanskassa vanhempainlomana vuonna 94 yli 70 000 henkilöä, opintovapaana noin 40 000 henkilöä ja sapattivapaana vajaa 9 000 henkilöä.

Kun lakia on valmisteltu Suomessa, on tehty arvioita, että kokeilun piiriin tulisi vuonna 96 noin 5 500 henkilöä, joiden palkkataso olisi keskimäärin noin 9 000 markkaa kuukaudessa. Tällä arviolla on arvioitu valtiolle vuorotteluvapaan olevan kustannusneutraali. Mutta taloudellista ja määrällistä arviointia vaikeuttaa se, että toimentuloturvaetuksista muutammat ovat vuorottelukorvausta alempia, muun muassa tänään hallituspuolueiden voimin päätetyn alentamisen jälkeen jäävä kotihoidon tuki sekä omaehtoisen ammatillisen koulutuksen tuet. Siirtymien määrää on vaikea arvioida, koska vuorotteluvapaa on sopimusperusteinen eikä subjektiivinen oikeus ja edellyttää työnantajalta lisäksi työttömän palkkaamista vapaalle lähtijän sijaan. Kuten on todettu, ei kuitenkaan tarvitse palkata työtöntä samaan tehtävään vaan tehtävä voi vaihtua sijaan palkatun osalta.

Kun vuorotteluvapaalle lähtijälle kertyy eläke samoilla ehdoilla kuin työsuhteen aikana, se lisännee eläkejärjestelmien kustannuksia. On arvioitu, että se on noin 20—25 miljoonaa markkaa tällä tasolla. On ymmärrettävää, että vuosilomaa ei voi kertyä vuorotteluvapaan ajalta.

Itse näen myönteisenä sen, että vuorotteluvapaalla olijan on mahdollista kehittää tai jopa aloittaa yritys toimintaa tai olla jopa palkkatyössä. Tällöin hän kuitenkin menettää vuorotteluvapaakorvauksen, mikäli tulot ylittävät yhteensovituksen jälkeen vuorottelukorvauksen tason. Vapaa ansaintaoikeus on sama kuin työttömyyskor-

vausta saavan osalta eli 750 markkaa kuukaudessa. Vuorottelukorvaus yhteensovitetaan pääsääntöisesti muiden ansioiden ja etuuksien kanssa samoin kuin työttömyyspäiväraha. Samoin vuorotteluvapaan aikana tapahtuneet muutokset tai siirtymät eri sosiaaliturvaetuksien piiriin otetaan huomioon korvausta laskettaessa.

Kuten on todettu, valiokunnan enemmistön kantana on työasiainvaliokunta esittänyt vuorotteluvapaan korvaustasoksi 60 prosenttia työttömyyspäivärahasosta ja kattona olisi 4 500 markkaa kuukaudessa. Vuorotteluvapaalla olijalla on lisäksi mahdollisuus saada koulutustukea osittaisen ammattikoulutusrahan muodossa.

Meidän valiokunnan vähemmistön mielestä 60 prosentin korvaustaso on liikkeelle lähdetäessä liian alhainen rajaten järjestelmän ulkopuolelle matalapalkka-aloja taloudellisista syistä. Esimerkiksi 7 000 markan kuukausipalkalla verollisen vuorotteluvapaan korvaus olisi 2 567,50 markkaa ja verottomana 2 109 markkaa. Me jokainen ymmärrämme, että tällä korvaustasolla on vaikea lähteä vapaalle, ellei säästöjä tai jotain muuta toimeentulonlisää ole vapaalle lähtijällä mahdollisuus saada.

Nostamalla taso ehdottamaamme 70 prosenttiin työttömyyspäivärahasta vuorotteluvapaan kiinnostavuus ja mahdollisuudet kasvaisivat hieman ennen kaikkea pieni- ja keskipalkkaisten osalta. Me katsomme, että tässä työttömyyslanteessa olisi lähdeävä rohkeammin kokeiluihin työttömyyden alentamiseksi myös tämän vuorotteluvapaan osalta. Tulemme tekemään toisessa käsittelyssä muutosehdotuksen korvaustason nostamiseksi 70 prosenttiin työttömyysturvatasosta. Korvauksen katoksi ehdotamme edelleen samaa 4 500:aa markkaa kuukaudessa.

Samalla haluan olla kannattamassa valiokunnan puheenjohtajan tekemää ehdotusta lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen tarkentamisesta.

Ed. Prusti: Herra puhemies! Käsiteltävä lakiesitys vuorotteluvapaasta on kokeilu, joka voimaantullessaan tähän ajankohtaan on tärkeä ja perusteltu. Se ei kaikilta osin kuitenkaan vastaa niitä odotuksia, mitä itselläni ja monella muulla on ollut, mutta se tuo kuitenkin yhden merkittävän uudistuksen työelämän kehittämiseen. Näin aamuyöstä en tässä ensimmäisessä käsittelyssä halua käyttää tämän pitempää puheenvuoroa. Palaan asiaan seuraavassa käsittelyssä ja perustelen sen merkitystä tarkemmin.

Ed. Uotila: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat, todellakin on vähän harmillista, että tämän asian käsittely ja keskustelu on mennyt ajankohtaan, jolloin näin vähän edustajia on paikalla, kun kuitenkin on konkreettinen ehdotus siitä, millä tavalla työtä voidaan jakaa ja työttömyyttä helpottaa.

Käytän tämän puheenvuoron sen vuoksi, että palaisin mielelläni muutaman vuoden taaksepäin. Itse asiassa huomenna tulee neljä vuotta siitä, kun käytin eräässä tilaisuudessa puheenvuoron sapattivapaasta ja sen tarpeesta. Silloin juuri oli Tanskassa aloitettu ja siellä aiemmin pitkään vireillä ollut keskustelu siitä, että tällainen järjestelmä pitäisi luoda. Se oli alkuvaiheessa ja oli juuri silloin mennyt Tanskan parlamentissa ensimmäisessä käsittelyssä läpi niin, että puolet parlamentista oli ollut asian takana. Siihen aikaan, neljä vuotta sitten, tarkasti ottaen 30.11.1991 jouduin siinä puheenvuorossa, jonka silloin käytin, toteamaan, että työttömyydestä ei puhuta tarpeeksi. Siitä ei puhu hallitus, siitä ei puhu valtakunnan ylin johto, vaikka työ aivan selkeästi on valtiovalan erityisessä suojeluksessa, niin kuin työvoima silloin oli. Silloin Ahon porvarihallitus oli kyvytön ja haluton puuttumaan tällaisillakin tavoilla työttömyyteen.

Vasemmistoliiton osalta veimme ministeri Kanervalle aika pian tämän jälkeen yksityiskohtaisen esityksen sapattivapaan toteuttamisesta, sapattivapaamallista, mutta ei se kovin paljon tuntunut kolahtavan. Ei silloin syntynyt edes kunnollista keskustelua siitä, että voitaisiin ryhtyä kehittämään mallia, jolla voitaisiin sekä mahdollistaa työttömille pääsy edes väliaikaisesti työhön, kokemaan työelämää, saamaan tuntuun, pitämään yllä ammattitaitoa, ja toisaalta antaa helpotusta niille tuhansille ja tuhansille, jotka liian kovan työpaineen alla kokevat ns. burn outia työpaikoilla.

Olen todella iloinen, että nyt neljä vuotta myöhemmin olemme tilanteessa, jossa voimme todeta, että tällainen työnvuorottelulaki kokeilumielessä on todella astumassa voimaan ja tulemassa käytäntöön vuoden alusta. Se sisältää heikkouksia. Se sisältää sen heikkouden, että korvaustaso on liian matala. Kun Tanskan-mallin rohkaisemana neljä vuotta sitten sapattivapaasta puhuin, puhuin, että se olisi eräänlaista vapaaehtoista työttömyyttä. Se olisi vapaaehtoisen valinnan perusteella työttömyyttä, josta saisi työttömyyskorvauksen, samanlaisen kuin pakon edessäkin olevasta työttömyydestä, ansiosidonnaisen työt-

tömyysturvan. Nyt tämä taso on 60 prosenttia ja varmasti, niin kuin hyvin tiedämme, se on este laajamittaiselle käytölle. Mutta meidän kaikkien minun mielestäni pitää tehdä työtä ja puhua sen puolesta, että tämä kokeilu toimisi mahdollisimman laajasti ja ihmiset työpaikoilla hakeutuisivat sapattivapaalle, tarjoaisivat työttömänä oleville ihmisille mahdollisuuden tulla työelämään edes väliaikaisena ratkaisuna ja sillä tavalla tasattaisiin tätä rajaa, joka tällä hetkellä niin kovana käy työssä olevien ja työttömien välillä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus asian lähettämisestä suureen valiokuntaan hyväksytään.

5) Hallituksen esitys Pohjoismaiden välillä tehdyn yhteistyösopimuksen muuttamista koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 142/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 13/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

6) Hallituksen esitys Argentiinan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 144/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 14/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

7) Hallituksen esitys Chilen kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 145/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 15/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

8) Hallituksen esitys Korean tasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 146/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 16/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

9) Hallituksen esitys Thaimaan kuningaskunnan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 147/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 17/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

10) Hallituksen esitys Vietnamin kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Hallituksen esitys 148/1995 vp
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö 18/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

11) Hallituksen esitys laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 151/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 41/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

12) Hallituksen esitys laiksi polttoainemaksusta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 152/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 42/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

13) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 156/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 43/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholi-juomaverosta annetun lain 8 §:n muuttamisesta ja laiksi alkoholilain 17 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys 186/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 44/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

15) Hallituksen esitys laeiksi ulkomailta tulevan palkansaajan lähdeverosta ja kansainvälisen kak-sinkertaisen verotuksen poistamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys 76/1995 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö 45/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

16) Hallituksen esitys laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys 115/1995 vp
Hallintovaliokunnan mietintö 10/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

17) Hallituksen esitys laiksi terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys 43/1995 vp
Puolustusvaliokunnan mietintö 1/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

**18) Hallituksen esitys laeiksi henkilöstörahas-
lain muuttamisesta**

Hallituksen esitys 173/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 5/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvos-
ton ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistun-
toon.

**19) Hallituksen esitys laeiksi palkkaturvain 2 ja
5 §:n sekä merimiesten palkkaturvain 2 ja 5 §:n
muuttamisesta**

Hallituksen esitys 174/1995 vp
Työasiainvaliokunnan mietintö 6/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvos-
ton ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistun-
toon.

20) Hallituksen esitys maastoliikennelaiksi

Hallituksen esitys 163/1995 vp
Ympäristövaliokunnan mietintö 8/1995 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvos-
ton ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistun-
toon.

Toinen varapuhemies: Eduskun-
nan seuraava täysistunto tänään keskiviikkona
kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 1.31.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio
